

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การวิพากษ์วาทะผ่านแถลงการณ์ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ในเว็บไซต์สถานีข่าวตะวันตกและอาหรับ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิพากษ์การโน้มน้าวใจในแถลงการณ์ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ภาคภาษาอังกฤษของสถานีข่าวตะวันตกและอาหรับ และเพื่อศึกษารูปแบบการต่อสู้ช่วงชิงพื้นที่ทางอุดมการณ์ (War of Position) ระหว่างสื่อตะวันตกและสื่ออาหรับที่มุ่งครอบงำแนวคิดสนับสนุนหรือต่อต้านกลุ่มอัล กอฮิดะห์

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาผ่านเนื้อหาข่าวการเผยแพร่แถลงการณ์ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ระหว่างเว็บไซต์ www.CNN.com (เครือข่ายเคเบิลทีวี CNN) ของสหรัฐอเมริกา และเว็บไซต์ www.english.aljazeera.net (สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมอัล-จาซีเราะห์) ของกาตาร์ โดยใช้กรอบการศึกษา ได้แก่ แนวคิดเรื่องสื่อโลก (Global media) แนวคิดเรื่องอินเทอร์เน็ตและข่าวออนไลน์ (Internet and Online News) แนวคิดเรื่องการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) ทฤษฎีวาทวิพากษ์โดยอิงหลักของเคนเนธ เบิร์ก (Rhetorical Criticism on Burkean Approach) ทฤษฎีการครอบครองความเป็นเจ้าของสื่อ (Hegemonic Theory of Media) และทฤษฎีทางปรัชญาว่าด้วยศาสนาในบริบทการก่อการร้าย (The Philosophical Theory of Religion on Terrorism)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง คือ ข่าวแถลงการณ์ของแกนนำกลุ่มอัล กอฮิดะห์ 3 คน ได้แก่ อูซามะห์ บิน ลาดิน, อัยมาน อัล-ชาวาฮีรี และอาบู มุซาบ อัล-ซอร์กาวี ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาข่าว ภาพข่าว บทสัมภาษณ์แหล่งข่าว และคำแปลแถลงการณ์ภาษาอังกฤษที่ปรากฏในเว็บไซต์ของ www.CNN.com และ www.english.aljazeera.net ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 30 มิถุนายน 2549 โดยแบ่งเป็นข่าวของ CNN จำนวน 17 หัวข้อ และของอัล-จาซีเราะห์จำนวน 17 หัวข้อ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เป็นการวิพากษ์วาทะที่แสดงถึงกระบวนการโน้มน้าวใจในเรื่องอุดมการณ์และแนวทางต่อสู้ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ผ่านการเทียบเคียงเป้าหมายหรือภูมิหลังร่วมกัน ศัตรูหรือสิ่งทำลายร่วมกัน ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยเป็นธรรมชาติ ด้านวัตถุ ด้านอุดมคติ และด้านแบบแผนปฏิบัติ ซึ่งพบว่าแถลงการณ์ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์เป็นเครื่องมือ (วาทศิลป์) ที่สามารถสร้างการโน้มน้าวใจได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในรูปแบบของภาษาและสัญลักษณ์ เพื่อปลุกฝังและเสริมย้ำความคิดของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายให้ต่อต้านศัตรูผู้รุกรานและบรรดามุสลิมนอกรีต โดยใช้นัยของความเป็น “เพื่อนร่วมต่อสู้” และ “พี่น้องร่วมชาติ” ที่ผูกพันทั้งในภารกิจที่ต้อง

ปกป้องทรัพย์สินที่มีค่าของชนชาติ และในด้านอุดมคติของการเป็นมุสลิมที่ศรัทธาในศาสนา ซึ่งสะท้อนผ่านรูปแบบแสดงการณที่แสดงเอกลักษณ์ของความเป็นนักรบมุสลิมที่คนจดจำได้

ทั้งนี้ การวิพากษ์วาทะยังแสดงให้เห็นว่า กลุ่มอัล กอฮิดะห์ใช้แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์มากำหนดความเป็น “พวกเรา” ที่หมายถึงผู้สนับสนุนหรือผู้อุทิศตนต่อสู้ปกป้องโลกมุสลิมเช่นเดียวกับกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ซึ่งสร้างจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมและสังคม “ความเป็นพี่น้องมุสลิม” และถูกปรับเปลี่ยนให้เข้ากับระบบวัฒนธรรมของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ อีกทั้งยังกำหนดความเป็น “พวกเขา” อันหมายถึงศัตรูผู้รุกราน (crusader) ให้กับโลกตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและอิสราเอล รวมถึงมุสลิมนอกรีต (infidel) ซึ่งหมายถึงรัฐบาลอาหรับที่ยอมรับนโยบายต่างชาติ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการทำสงครามแย่งชิงพื้นที่ทางความคิด (War of Position) ระหว่างเว็บไซต์สถานีข่าว CNN และอัล-จาซีเราะห์เพื่อสนับสนุนหรือต่อต้านกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า สหรัฐอเมริกาและกลุ่มอัล กอฮิดะห์ใช้การสู้รบด้วยกลไกทางอุดมการณ์หรือสื่อมวลชนที่ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ผ่านรูปแบบการสร้างกลุ่มปัญญาชน (แหล่งข่าว) และการใช้ภาพสื่อความหมาย (ภาพของจริงเป็นยังงัไม่สำคัญ) เป็นอาวุธทำลายฝ่ายตรงข้าม ด้วยการครอบงำความคิดของประชาชนให้สนับสนุนหรือต่อต้านอุดมการณ์ต่อสู้ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์หรือสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการทำสงครามเชิงสัญลักษณ์เช่นเดียวกับการต่อสู้ด้วยอาวุธในสนามรบของโลกความเป็นจริง ทั้งนี้ เมื่อแสดงการณได้กลายเป็นกระบวนการข่าวสาร สื่อมวลชนก็สามารถเข้ามามีบทบาทควบคุม/จัดการให้ข้อมูลบางประเด็น เช่น ข้อความโฆษณาชวนเชื่อและการโน้มน้าวใจ สื่อไปยังประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายได้มากหรือน้อย หรือแม้แต่ตัดข้อมูลบางประเด็นที่ไม่ต้องการให้รับรู้ออกไป